

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 „
Külföldre egy évre	8 „ — „

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közigazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Sprencz György szerkesztő lakásán.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

CSIK-SZEREDÁN:

Györgyjakab Márton nyomdabérlőnél.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségekben, az előfizetések, hirdetések, nyilttéri cikkek, stb. a kiadóhivatalokban fogadtatnak el.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld“ 1885. évi folyamára.

A „Székelyföld“ című közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi, hetenként megjelenő nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak bekladására.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavart ne forduljon elő.

Előfizetések elfogadtatnak Kézdi-Vásárhelytől a kiadó-hivatalban, Csik-Szeredán Györgyjakab Márton nyomdabérlőnél. Az előfizetési pénzek vidékre — legcélszerűbben posta-utalvánnyal — Kézdi-Vásárhelyre, lapunk kiadó-hivatalába küldendők.

Félreértés kikerülése végett kijelentjük, hogy azoknak, kik előfizetéseikkel hátralékban vannak, lapunkat csak azon reményben küldöttük és fogjuk talán ezután is küldeni, hogy a hátralékot utólagosan befizetik.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

Nőnevelésünk érdekében.

K.-Vásárhely, 1885. júl. 8.

Ha komolyan fontolóra vesszük nőnevelésünk multját és jelenét, úgy találjuk, hogy abban a véletlen és a divat főtényezők voltak. A vagyonosabb szülők leányait a kolostorba küldték vagy legfőbb otthon a fiutestvérek-

kel együtt tanultak. Ezekben azonban az életre előkészítő ismeretekre képzés hiányzott. A szegény ember még egy félszázad előtt nem is gondolt leányai nevelésére. Felnevelte őket, mint madár a fókáit, idomítva a maga képére, hasonlatosságára. Ma már azonban — Istennek hála — másképpen gondolkozunk. Ma a kolostorban nevelés kezd háttérbe szorulni; ma az olyan nevelés, melynek célja az volt, hogy a leány oly készségekkel bírjon, melyekkel férjét mulattatni tudja, lejárt a magát. A mai társadalomnak minden körben egyéniségre, önálló jellemre van szüksége, melynek kifejtésére iskolázott értelem és értelmes munka kell. A munka mai társadalmában a nők is csak munkájuk árán foglalhatnak helyet. Ma már kezdjük belátni, hogy nem lehet leányainkat csak úgy találomra nekiesztetni az életnek; ma már belátjuk, hogy a nőt is önbizalomra kell nevelni s főleg el kell látni az erős akarat és éles értelem páncéljával a szenvedések, balsors és csapások ellen. Ma már nem elég, hogy leányainkat csak varrni s kötni tanítsuk meg. Ma a társadalom hangosan követeli, hogy tegyük kamatozó tőkévé nőink szellemi tehetségét az iskolázás és nevelés által. Ma már nem elégszünk meg azzal, a mit leányaink az elemi iskolában tanulnak. Felsőbb leányiskolákat is állítottunk föl; ezzel hazánk igen sok valamire való városa dicsékedhetik. Városunk azonban — fájdalom! —

míg a fiuk nevelésére többféle iskolával bír, addig a leányaink nevelésére nélkülözhetetlen szükséges felsőbb leányiskola teljesen hiányzik. Hogy erre szükség van, kétséget nem szenved. S hogy tovább halogatni, önmagunk jól felfogott érdeke elleni bűn: azt sem kell állítani. Hogy a felsőbb leányiskola iránt közönségünk nem idegen, az tény; ámde valakinek csak kezdeményezni kell!

Ohajtandó lenne, hogy városunk előjárósága, képviselő-testülete, iskolaszéke tegye meg már az első lépéseket.

Ohajtandó lenne, hogy egy szűkebb körű bizottság alakuljon városunk iskolaszéke, képviselői s tanítóiból, mely munkához fogna, megbeszelné a szükséges teendőket; s hiszem is, hogy városunk derék polgármestere nem fog késni ez érdemben a mozgalom élére állani. E bizottság megbeszelné, hogy miképpen lehetne a felsőbb leányiskolát megteremtteni, lehet-e remény erre mostanában, nyújt-e kilátást erre városunk anyagi helyzete? Ha ez egyelőre tán nem is sikerülne, akkor közvetíteni kellene az ügyet, de halasztani semmi esetre se! Ott van az „Erzsébet árvalánynevelő intézet“. A jövő tanévre beszel rendezve a női ipari tanműhely. S ha városunknak nem lehetne tán anyagi viszonyai miatt ez időben felállítani saját erején a felső leányiskolát, oda kellene munkálni, hogy az árvalánynevelő intézetben egy év letelte után a felső leányiskola első osztályát is beállíttassék. Ott tanterem lenne, tanítóink is csekély

díjért lennének bejáró tanítók, s így közvetítve az ügyön segítve leendő!

Városunk értelmisége fontolja meg jól e kérdést s haladéktalanul tegye meg a kezdeményező lépéseket!

V.

A Romániával kötendő kereskedelmi szerződés ügyében a bécsi kereskedelmi és iparkamara terjedelmes emlékiratot készített, melyben utal arra, hogy a romániai kereskedelmi szerződés megkötése óta folyton voltak surlódások Ausztria-Magyarország és Románia közt. Románia az 1876 évi román vámtarifát ismét életbe lépteti. Ezzel a vámtarifával határozott vámháborút indít először Franciaország és Svájc és egy év múlva Ausztria-Magyarország ellen. A mi pedig a kereskedelmi konvencziót illeti, mely ellen Románia annyit kifogást emel, a kamara megjegyzi, hogy e konvenczió fennállása óta a romániai külkereskedelem hatalmasan fejlődött. Igaz, hogy a konvencziót reformálni kell, de a reformot Ausztria-Magyarországnak kell követelni. A kamara számokkal mutatja ki a hátrányokat, melyekben Ausztria-Magyarország e konvenczió alapján Romániával szemben van, s különösen megsejtesítőnek tartaná, ha a két kormány, az osztrák és a magyar, különösen a vasúti tarifákat illetően a rövidébbet huzná. Ha Románia új kereskedelmi szerződést kötni nem akarna, Ausztria-Magyarországnak nem maradna egyéb tenni valója, mint hogy a legszigorúbb represszáliákat alkalmazza.

Az iskolai év végén.

(A közs. iskolaszék becses figyelmébe ajánlván.)

(Vége.)
Ezek után áttérhetünk a községi fiúiskola vizsgálatára, a melyek jun. 26. és 27. nap-

A „Székelyföld“ tárczája.

Egy hölgynek.

Azt kívántad: kerüljelek téged,
Követeli sértett büszkeséged.
A szívedet mély fájdalom bántja,
Égő szemed arcodat ha látja.

Láttam is, mint fáj a szíved tája;
Égető könny hullt szemedből rája;
Láttam és, oh, többet nem kívánom,
Jó szívedre hogy ily bánat szálljon.

Jó szívedre? Oh, csak az ne volna:
Gyöngé vállad soh' meg nem hajolna,
Könnytöcséből zápor soh'se hullna,
Puha kebled szét nem lenne dülva!

Ah, de így csak szánni tudom lényed
S elkerüllek — mert szeretlek téged.
Elkerüllek, oh, mert nagyon fájna
Lelkem, ha szenvedni, sirni látna.

Elkerüllek, bár nehezen teszem,
De így sugja szívem, lelkem, eszem;
Sorsom úgy is távol, messzire int:
Legyen tehát kívánságod szerint!

A távol tán feledtetéi képem;
Szívemnek is majd nyugalma lészen...

Oh, ha volna e világon tájék,
Hol szívem feledne és nyugodnék!!

Elkerüllek. De engedd, hogy kérjem:
Rejtsd kebledbe a hit gyöngyét mélyen;
És imádd, kérd a szeretet Atyját:
S Ő meghozza szíved nyugodalmat.

V.

Epigrammák.

Tükör.

Kékes „kör“ szem alatt mért festnek a
[városi dámák?
„Tükör“ a szem; s „kör“ nélkül a „tü“ hogy
[lenne tükörré?

Játszik a tüzzel.

Csapja Tüzes, tüzoltó, két lánynak a levét,
[hogy...!
És oda szól Kakucsi: „Ma tüzet szítsz,
[nemde, nem oltasz?
„Meglátjuk“, — felel ez — „ki tüzet szít:
[oltania is kell!“

*) „A szem a lélek tükré.“

Közm.

Őszinte bók.

„Rosszul nézek utóso bálunk óta ki, nemde?“
Kérde az udvarló arslántól, úgy odavetve —
S tisztje után kitekintve az ablakból —
[Epedéske.
„Oh, kérem... nagyság soha jobban tán —
[ki se nézett!“

„Quem dii odere.“

Vizsgán kérde a kis muzsáfit mest'ram s fülé-
[hez kap:
„Nos, fiam, egy szamarat miről ismerhetni
[leginkább?“
„Hát, i—i—istálom... tanító urnak — a
[füléről.“

Dialog.

„Már én örültnék tartom, a ki félti a nőjét!“ —
Szarvasi mond, s neje szól szaporán: „Biz' a
[hiábavalóság!“

„Macskafark.“

Judas csókjáról prédikál vala épen a páter.
Közbeszivit hevenyén egy kis fiu: „Jaj, mama,
[lelkem!
Nem ez a pap a Judás, ki mamát csókolt a
[az este?“

Különbség.

Krisztus urunk s Csaplárosi közt, mondjam,
[mi különbség?
Bort változtat egyik vízzé, borrá vi-
[zet a más.

Naivság.

„Nos, aranyam, hogy aludtál?“ — kérde a
[násznak utána
Xantippe, az anyós, a piruló ifjú menyecskét.
„Épen a néniel álmodtam... hogy férjet
[ohajtna.

Aristokratia — demokratia.

„Vége a grófságnak, báróságnak, szüle-
[tésnek!“ —
Mond gunynyal Prikulics nyárspolgár egy
[fogadónak.
„Hát feleséged sem lesz „nagyság asszony“
[ezentul?“

Igazság — gázság.

Van törvényben elég bőség; mért szük az
[igazság?
Hjába, a kis i—otát gyakran kifelejtik elülről.

Nőemancipáció.

(Egy cikk olvasása utáni vízióban.)

Szép hölgyek! rántás-keverés nélkül hova
[lesztek?
„Mennyei rózsáit“ Schiller kinek ossza el
[eztán?

jain igen szépszámú közönség előtt folyt le. Az elért és felmutatott eredmény csak bizonyítékul szolgált annak, hogy a tanítói kar fáradságot nem ismerő munkát végzett a nevelés-oktatás fejlesztése körül.

Dicsérettel kell megemlékeznünk a testületi szellem egységéről is, mely a tanítói karban uralkodott, a minek természetes következménye az együttes és fokozatos tanítás eredményében vissza is tükröződött. Hogy az egyetértés a községi iskolai tanítói karban megvolt, ezt mi másnak nem tulajdoníthatjuk, mint M. Székely János igazgató tapasztalt és körültekintő vezetésének, melylyel ugy a tanítás módszerére, mint a békés munkálkodás eredményére nem kis mértékben befolyt.

Nem kutatjuk mélyebb okait annak, hogy a népoktatási törvény ellenére a fiúiskola csak négy osztályból áll; de azt szíves szeretettel mégis kérjük a vezető hatóságtól, hogy talán igen áldásos lenne a zsenge ifjúságra, ha a törvény kívánta hat osztály állíttatnék be jövőre.

És most elszorult keblünk, midőn az iskolai épület czélszerűtlenségéről kell megemlékeznünk. Az egész iskolai épületről elmondhatjuk, hogy olyan az, melybe egy valamire való gazdaember még barmait sem tenné bele. Különbösen úgy vagyunk értesülve, hogy ezen épület egykoron istállónak szántatott. Ne feledje az iskolafentartó hatóság, hogy a város jövő nemzedékének neveltetéséről van szó, melynek nemcsak lélekben kell kifejlődöttnek lenni, hanem testben is. De ha ilyen iskolai szobákban enged meg továbbra is a zsenge növendékserget kinlódni: nevelni fog testileg egy nyomorék és beteges embercsoportot, melyre az élet semmi gyönyörrel nem fog bérni. Nem találunk szót arra nézve, melylyel a jelenlegi fiúiskola helyiségét leírni lehetne. Legyen tehát szabad mégis azt mondanunk, hogy a szó teljes értelmében: rossz. Kérve kérjük a fentartó hatóságot, hogy ügykezzék a lehető legrövidebb idő alatt más iskolai épületről gondoskodni, mert ezen kérdésben a halasztás nagyon is meg fogja bszulni magát a város jövő nemzedéke testi fejlődésében.

Szólanunk kell még a jun. 28-ki zárónapi lefolyásáról is, a mely iránt a közönség érdeklődése fokozottabb mérvet öltött, mint az ezelőtti években. Örömmel jegyezzük ezt meg magunknak a jövő biztosíték-zálogául.

Az ünnepély az iskolaszék első tiszteltes Kovács István ev. ref. segédlelkész átgondolt s az év nevezetesebb eseményeit feltüntető beszédével vette kezdetét. A fiú- és leányiskola növendékei Rákosi József

tanító vezetése mellett lelket emelő énekekkel emelték az ünnepély fényét. Többféle alaptól kiosztatott 112 jutalom, részint pénzben, részint könyvekben. Az igazgatónak zárbeszédével az ünnepély d. u. 5 órakor véget ért.

Hátra van még az iskolaszéknek működéséről is megemlékezni, a mely hivatásának magaslatán mindent megtett arra nézve, hogy a nemzet ezen veteményes kertje, az iskola, s különösen annak csemetéi a vallás-erkölcsös nevelésben erősödjének és fejlődjenek.

Elismerésünket kell továbbá kifejeznünk tiszteletes Székely János ev. ref. lelkész urnak ama lankadatlan buzgalmu fáradságáért, melylyel a kilencz napon át tartott nyilvános vizsgálatokat a szerető apa szívének melegével vezetni szíves volt.

És most azzal végezzük be referadánkat, hogy az itt elmondott indítványaink és észrevételeink az illető körökben megszívlelésre méltattatnának, hogy így azután népoktatásügyünk minden irányban nagyobb lendületet nyerjen.

Censor.

A kolera tárgyában

a belügyminiszter a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz:

Értesülést nyervén, miszerint Spanyolország Valencia, Murcia és Castellón tartományai, sőt magában Madrid fővárosában is, az ázsiai kolérának járványszerű fellépése hivatalosan megállapított s hogy ott számos betegülési és halálozási esetek merültek fel: a gondos elővigyázat szükségessé teszi, hogy a megkívántató gátló és óvó intézkedések hazánkban — habár nálunk eddig a kór legcsekélyebb jele sem mutatkozott — már előzetesen megtéssenek; miért is, különös tekintettel a már tényleg beállott meleg évszakra, elérkezettnek látom az időt, hogy a kolera kitérését és elterjedését megakadályozó hatóság övintézkedések egész terjedelemben és szigorral fogantatba véssenek.

Felhívom ennél fogva a törvényhatóságot, hogy a múlt évben hasonló veszély alkalmából kiadott többnemű rendeleteimet minden irányban a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal fogantatosítsa és minden kitértet arra nézve tegyen meg, hogy eme rendeletek fogantatosítását netán gátló körülmények eltávolíttassanak.

Szükségesnek tartom e részen a törvényhatóság különös figyelmét az utcák és lakházak tisztán tartása, a vásári rendőrség

szigorú fogantatosítása, a nyilvános helyek kellő fertőtlenítésére, az előkészületekre mint járványbizottságok megalakítása, járvány-kerületek felosztása, járvány-kórházak kijelölésére, gyógyszerek beszerzési módoktól, továbbá hullaházak és jégkészletről való gondoskodásra felhívni.

A törvényhatóság kötelességévé teszem továbbá, hogy az üresedésben lévő közegészségi körök kitértetileg orvosokkal betöltesenek, hogy továbbá a folyókából és kutakból nyert ivóvíz megjavítása, illetve megtisztítása az 1884. évi 40,182. számú körrendelet értelmében megejtessék és hogy a netán felmerülő kolera nostras esetében az 1884. évi 39,921. számú rendeletben megszabott eljárás fogantatosítsassék.

Egyáltalában utasítom a törvényhatóságot, hogy az ázsiai kolera tárgyában 44,382-1884. számú szabályzatban foglaltak, szükség felmerülte esetén, azonnal a legnagyobb eréllyel végrehajtsassanak.

Midőn erről a törvényhatóságot tudomás és mihez tartás végett értesíteném: felhívom, hogy a fent elősoroltakat fogantatosítsatni s azt kellően ellenőrizni kötelességének ismerje; megjegyezvén egyttal, hogy a rendelet szigorú végrehajtatását illetőleg az illető tisztviselőket személyesen teszem felelőssé; fenntartván magamnak az e helyről kiküldendő külön biztosok útján a rendeletek módjoni fogantatosításáról meggyőződést szerezni.

Az ügynek rendkívüli fontosságánál fogva elvárom, hogy a törvényhatóság, felelőssége tudatában, a járvány távoltartása érdekében saját részéről minden kitértet meg fog tenni.

Végül felhívom a törvényhatóságot, hogy eljárásáról mielőbb tegyen jelentést.

Budapest, 1885. június hó 20-án.

Tisza s. k.

Színészet.

Kézdí-Vásárhely, 1885. július 7.

Szombaton Várady Rózsa jutalomjátékául Sardou jeles színműve „Fernande” adatott. A jutalmazandó jó neve szép közönséget hozott össze, a nélkül, hogy — a mint reméltük — a ház teljesen megtelt volna. Várady Rózsa a czímszerepben szép tehetségének újabb jelét adá. A részletek gondos színészsével egy oly kedves egészet állított elének, mely a legmagasabb műigényeknek is megfelelt. Szóval játéka hatott és hódított s teljesen kiérdemelte azt a sok tapsot és pompás csokrokat, mikkel a közönség szép tehetségének adózott. Szépen sikerült alakja volt

a darabnak Clotild, kit Szigethyné sok kellemmel, eleganciával s egy nagyvilági hölgy könnyűségével személyesített. Rajz Ödön André szerepében szerzett babérokat. Gondos játéka feltétlen dicséretet érdemel. Várady Emma Georgette-ben hálás szerepre talált s kedves, élénk játékaival legderűsebb alakja lön a darabnak. Kovács Elemér a gaz Roquevillet játszta s ma a színpadon elnyeré méltó büntetését. Egy rövidke jelenet alatt megtorkázták, miközben a kulissza lámpája is nyakába hullt. No, de a sok szenvedésért kárpótolva érezhette magát azzal, a miért szenvednie kellett. Honny soít... stb. Lendvay (Pamerol) nyugodt, öntudatos játékaival egyike volt a darab legsikerültebb alakjainak. K. Némethy Lenke (Brionne) csekély szerepének jelentőséget tudott kölcsönözni. — Ugy a darab, mint az előadás tetszést aratott.

Vasárnap, vasárnap lévén, „Kurucz Pali” adatott középszámú közönséggel. A gyöngye darab kevés érdeklődést tudott kelteni, s ennek tulajdonítható, hogy némely páholy közönsége kedélyes beszélgetés által igyekezett az előadás unalmait feledni. Hirlapírói kötelességünk lenne az ilyenmü társalgás ellen felszólalni; azonban, mivel ezen dologban mi sem érezzük teljesen ártatlanoknak magunkat, bőlösen hallgatunk.

O.

Külömfélék.

— Báró Szentkereszty Stephanie urhölgyet, a kézdívásárhelyi human intézetek lelkes megteremtőjét, ritka kitüntetés érte. Erzsébet Királyasszony Ő Felsége, mint az orsz. vörös kereszt egyet vednöke, legmagasabb sajátkezü aláírásával ellátott diszokmányt küldött részére, a vörös kereszt egyet terjesztése körül szerzett érdemei elismerésül. E legkegyelmesebb kitüntetéshez a magunk részéről is teljes szívükből gratulálunk!

— Művészeti hír. E. Kovács Gyula ur, a kolozsvári nemzeti színház kitünő művésze, folyó hó 12-én Kézdí-Vásárhelyre jön s a Várady-társulat közreműködése mellett egy néhány előadást fog rendezni. E. Kovács Gyula urat a tavaly is láttuk s az akkor iránta nyilvánult szeretet- és tiszteletben elég biztosítékot látunk arra nézve, hogy Kézdí-Vásárhely és vidékének közönsége az idén is méltó pártolásban részesíti a legnagyobb magyar színművészt.

— A háromszéki „Erzsébet” árvaleánynevelő intézet nőimunkái az országos kiállításon általános elismeréssel találkoznak. Dicsérik szép czikkeit s megvételre keresik. A kiállítási XXXI. csoportbizottság főnöke Novák

„Dulce est pro patria mori”; sed dulcius est pro patria vivere.

Horáz és Zrínyi.

Az anyahon azoké, a kiké a dicső haza földje. Földesuraknál jobb ki szeret hát, oh, haza, [teged!]

Ám négy sing jut a koldusnak, proletárnak [is egykor,

A ki honát megtartani küzde körömben [szakadásig.

Akkor jobbjá aczelt villogtata férfihoz illón; Mankóján járhat hazaszerzte ma — élni [honáért.

Arany János.

Oly nagy, igaz termés-aranyat nem szül sokat [e föld,

Mint te valál, Aranyunk... Hajh, mért kell [porba vegyülnöd?

Ám az idők sok százados éje borulna nevedre, Rá feledékenység rozsdája tapadni soh' sem [fog!

Szeplőtlen, szüz-tiszta muzsád kinoszt ha- [gyod itten,

Melynek örök dicsfénye neved a r a n y o z v a [köríti.

A dainok.

Oh, ne zavarja a költőt senki magánya ölben. Szent a dal és a magány! S nem keres ő [piacot.

Árnyas berke homályán csattog a fülmile [bájlón,

Mig utszél keres a csacska veréb s szemetet. [Bíró Pál.

Jaj, látom már: Kukliné „nyelvét szélnek [ereszti“.

Tisztelt házné leszen a „tisztelt ház”; a [galambok

Tigrisekké változnak; a házi nyul is fenevad [lesz...

Szűk leszen az anyatej, bőséges a lárma s a — [czuczli,

És a divat kimenend a — divatból, s lapjai [véle,

Zsenge kisasszony- s urfi-poéták szörnyű [bújára.

Bösz Meduzáénál rettentőbb, képejövöknök. Harcz leszen, ész- s fülrontó; folyini fog árja [a szónak,

S könny özőnöl... Jajaj! Oh, hova lész [Pestünk a vizárban?

S még el sem készült sok milljomos ország- [házunk...?!

Árny és fény.

Árny s fény földön együtt járnak. Hát ki [csodálná,

Hogyha a Fényesi ur lelke — koromfekete? —

Igazság.

Motto: „Nunquam vidi justitiam derelictam esse.” Törvénybíró lett Csalfinta. Jaj, égi igazság! Kösd be ugy a füled' is, hogy — se ne láss, [se ne hallj!

Karácsonyfa — akasztófa.

Egy börtönmesterné kis fia, bárgyu örömmel Csüngve karácsonyfáján, kérdi az édes [anyától:

„Jó mama! hát a szegény rabok is kapnak [ilyet, ugy-e?”

„Hogyne, fiam?! nekik is hoz — akasztófát [Lucifer majd...

„Nép szava Isten szava.”

„Nép szava Istennek szava!” — órák kép- [viselő-fi.

Ottkűnn zug a tömeg: „Verje meg Isten a [„szád”!

Szohazafiság.

„Nemzetiségünk öre a nyelv” — mond Köl- [csey. — Ugy hát

Senki se főltsa a hont — Szájasi nyelve pereg. —

Nőtlen férj.

„Nös ön?” — kérd egy többszörösen nősült [urat egy hölgy.

„Nem mindég”, — felel ez — „nincs ma [igaz feleség!”

Páratlan!

Szoknyafi mond: „Csakugyan páratlan az én [feleségem!”

S szól Kiki: „Ugy felel és s nem fele- [s é g a neve.”

A „testvérek”.

Motto: „Aquila non capiat muscas!”

Oh, haza! mennyi kigyót táplál kebled s ve- [szed észre:

Szüntelenül mint rág az utált faj, öltve fu- [láncját,

S hálából — a kenyérért — mardos titkos [örömben...

Gusztáv ur az igazgatóságához intézett átiratában írja ezeket s egyuttal felhívta az igazgatóságot, hogy a munkák eladására adjon felhatalmazást, s intézkedjék, hogy ha lehetséges, az eladottak pótküldeményével utánpótlóssanak. E körülmény is fényes tanúsága annak, hogy az intézet vezetése kitűnően képzett egyének kezébe van letéve.

— **Az udvar Budapesten.** A budai királyi várakban már megkezdtek az előkészületeket az udvar fogadtatására. Nagybobbmővű átalakítások vannak tervben, mivel az idei őszi saison a várpalotában sokkal mozgalmasabb lesz, mint az eddigiek. A királyi családnak majdnem minden tagja a fővárosban fog tartózkodni rövidebb-hosszabb ideig s a kiállítás bezárásának ünnepén az udvar még fényesebben lesz képviselve, mint a megnyitáson volt. A királyné ő felsége már szeptember hónap megérkezike Gödöllőre Mária Valéria királykisasszonnyal és nagy kísérettel, míg a király és a trónörökös pár október közepén érkeznek a budai várakba s ugyanekkor a királyi rokonság is megérkezik.

— **Tűz.** Folyó hó 5-én éjjel 12 órakor vészharangok zúgása riasztotta fel Kézdi-Vásárhely város lakosait. Tóth Dániel szeszgyáros hízaladjában tűtött ki a tűz s rövid idő alatt a benne levő marhákkal együtt a lángok martaléka lett. Az istállóban 61 drb marha volt s ezek közül a legnagyobb erőfeszítéssel alig lehetett 17 darabot kimenteni s ezek is a legnagyobb részben súlyos égési sebeket szenvedtek. A többi 44 drb állat teljesen összeégett. Reggel a 44 db szénre vált hulla borzasztó látványt nyújtott. A hatóság azonnal intézkedett a hullák eltakarításáról. Szerencsére az istálló és a benn levő hízó marhák a triesti „Generale” társulatnál biztosítva valának 14,437 frt erejéig. A tűz keletkezéséről mit sem lehet tudni, azonban valószínűleg a cselédek vigyázatlanságának tulajdonítható. A faalkotmány egy pillanatra lángban állt s éjjel lévén, mielőtt segély érkezett volna, a tűz annyira elharapózott, hogy a nagy marhaállomány megmentéséről szó sem lehetett. — Dicséretre méltó buzgalmat fejtettek ki ez alkalommal Kovács Samu és ifj. Jancsó Károly mérszáros-segédék és Nagy József pléhes-mester, kik a Dobál Lajos csürét, mely a „Magyar általános biztosító társaság”-nál volt biztosítva, megmentették. Ajánljuk nevezetteket az illető biztosító társaság figyelmébe.

— **Az „Erdélyrészi magyar közművelődési egyesület”** iránt általános az érdeklődés. Nopcsa Ferencz báró, a királyné ő felsége főudvarmestere — a magyar főrendiház tagjává történt kinevezése alkalmából — 200 frttal lett alapító taggá. Az összeget Ischlből jun. 29-én kelt levélben küldte be. Alapító lett továbbá újabban Pótsa József Háremszékmege főispánja 100 frttal, Gr. Horváth-Tholdy Lajos orsz. képvis. 100 frttal. Gróf Horváth-Tholdy Lajos ezenkívül meghalt két fia, u. m. Kozma tengerész hadapród és János emlékére 100—100 frt alapítványt tett. 100 frtot irtak alá legutóbb: Harkányi Frigyes, gróf Bethlen Ödön, gr. Bethlen Sándor, a biharmegyei nemzeti kaszinó, Kovács Ferencz földbírtokos Hódmezővásárhelyről, a nagyszzebeni áll. gymn. tanári kara, báró Györffy Pál Krasznáról, Betegh Károly, dr. Márk Károly, a kolozsvári kereskedőifjúság, Tamásy Péter, Jászapáti községe, a kolozsvári ref. kollegium ifjúsága, Szilágymege törvényhatósága; Szabadka városa 1000, Kis-Kun-Félegyháza 500, Hevesmege 300 frtot szavaztak meg. — Az egyesület brassyói fiókja elhatározta, hogy Tatrang községben szövískolát állít, Brassóban pedig két, esetleg három magyar kisdóvodát létesít.

— **A nagyszzebeni esküdtzéki sajtóbíróság megszüntetését** az 1871. évi XXXII. t. cz. 3. §-ában nyert felhatalmazásnál fogva a kir. miniszterium kimondván, az ezen hatóság alá tartozott n-szebeni, brassyói, dévai és erzsébetvárosi kir. törvényszékek kerületeit a kolozsvári kir. törvényszék mint sajtóbíróság terület-köréhez csatolta. Ezen intézkedés a kir. igazságügyminiszteriumnak 31482. I. M. sz. a. kiadott rendelete szerint f. évi augusztus hó 1-én lép hatályba. Tehát, ha

későn is, megkapták drága oláh és szász testvéreink azt, a mit már régen és oly busásan kiérdemeltek.

— **Országos történelmi kongresszus.** Az akadémia nagyereményében Budapesten közel kétszáz tag és diszes közönség jelenlétében pénteken délelőtt nyitott meg az országos történelmi kongresszus. A kongresszust a történelmi társulat nagytudományi elnöke Ipolyi Arnold besztercebányai püspök nyitotta meg eszmékben gazdag, emelkedett szellemű beszéddel, melyben különösen hangsúlyozta, hogy a nemzeti irány és szellem megőrzése a történelem írásában egyike a legfontosabb kötelességnek, a mely ellen hibázní súlyos vétek. Az ülés bevégezte után a kongresszus tagjai a nemzeti muzeum könyvtárát látogatták meg, hol a magyar történelmi kutforrások gyűjteményes kiállítását tekintették meg. Másnap szombaton a szakosztályok kezdetétek meg működésüket. Vasárnap a III. szakosztály azzal a fontos kérdéssel foglalkozott, hogy mikép taníttassék a történelem. Számos életrevaló eszmét pendített meg, melyek valószínűleg nem maradnak puszta ohajoknak. A második osztály hétfőn kezdette meg tanácskozását. A program legérdekesebb pontját Rómer Floris előadónak a történelmi érzékről tartott értekezése képezte. A zárülés kedden volt.

— **Estély a miniszterelnöknél.** A kiállítási jury tiszteletére a magyar kormány elnöke vasárnap budavári termeiben estélyt adott, melyen a bíráló bizottság tagjain kívül jelen voltak a miniszterek, a hadsereg néhány kiváló képviselője, a fővárosban időző országos képviselők, a kiállítási tisztviselők, több miniszteri hivatalnok, a főváros köztörvényhatóságának több képviselője, végre több kiállító. A fényes estélyen, melyen mintegy 500-an jelentek meg, tulnyomó számban a munka emberei voltak képviselve.

— **Vízbe fullt oroszfalvi Rancz Jánosnak** 12 éves fia. A fiú folyó hó 4-én fürdeni ment a Feketeügyre, az utóbbi vízáradások folytán megnőtt víz magával ragadá s pár pillanat múlva nyomtalanul eltűnt.

— **A kolera** Spanyolországban folyton növekedő mérvben szedi áldozatait. Szombaton 1639 ember betegedett meg és 825 halt el kolerában.

— **A horvók figyelmébe.** X. ur kézdívasárhelyi tisztviselő a napokban a szomszéd helységbe utazván, ott jó czimborák társaságában nagy mértékben berugott. Régi dolog, hogy a hol a gazda szívesen látott vendég, ott a kocsisnak is jó dolga van; következésképpen X. ur kocsis is csaknem oly állapotra jutott, mint gazdájá. Eljött az est, a legszebb, legcsillagosabb est, s indulni kellett haza felé. A kocsi előáll s X. ur több kar segélyével beszáll; azonban elázott teste oly lendületeket tesz, hogy méltán lehetett tartani a kibukástól. Látván a kocsis az új urának segélytelen és saját szemének álmos voltát, felelősségérzetéből kifolyólag egy nagyot gondol és azt meg is cselekszi. Egy jó erős kötéllal keményen az üléshez köti az urat, s miután az már minden veszélytől mentve volt, haza felé indultak. A jámbor hold méla mosolylyal, az apró dévaj csillagok gunyos vigyorgással nézték a különös menetet, hanem ők mit sem törődtek ezzel. Első a biztonság, s ők csakugyan szerencsésen meg is érkezének Kézdi-Vásárhelyre.

— **Beküldetett.** A Tóth József szeszgyáros ur trágyaléhdörd szekerére a „Kossuth”-utczán csurog végig mindennap. Felhívom a t. rendőség becses figyelmét, kegyeskedjék ezt észrevenni s Tóth József urnak az ide vágó törvényt megmagyarázni, s ha meg nem értené: rá alkalmazni. A belügyminiszter épen közelebből intézkedett a koleraellenes dolgokról s talán nem lesz nálunk is felesleges ezen rendeletről nemcsak tudomást venni, hanem annak értelmében el is járni. — Egy kossuthutczai lakos.

— **A budapesti országos kiállítás** keretében rendezett harmadik időleges kiállítás, és pedig a nyári gyümölcs- és zöldség-kiállítás, vasárnap délelőtt nyitott meg s a hó 12-ig fog tartani. Ugy a konyhakerti és szabad földben termelhető, valamint a fontosabb s jellemzőbb bogyar gyümölcsfajok igen szépen vannak e kiállításon képviselve, da-

czára a kiállítók csekély számának. Összesen 42 termelő mutatja be terményeit.

— **Szükséges-e a közművelődési egyesület?** A kolozsvári „Ellenzék”-nek a következőket írják Magyar-Kályáról június 28-iki kelettel: A mai nap nevezetes a napok sorában a kályaiak előtt, mert az itt lakó románság az ő államsegélyben részesülni kívánó papjával együtt bemutatta értelmi tehetségének fejlettségét. Már reggel 5 órakor megosondult a görög nem egyesült egyház harangja, s a nép tömegesen ünnepi színben sereglett sokott áhítatosságát végezni a templomba, honnan istenitisztetel végezéssel az egész gyülekezet zászlókkal s ünnepi ornatusba öltözött papjával kivonult a falusi közlegelőre, hol a fehér csorda a rávigyázó ifjak által a pap elébe hajtott, s imádkozás után a legelőn levő tehének külön-külön kenettek meg szentelt vízzel. A teheneket egy pár evangéliumi felolvasás után mint megszentelteteket bocsátották el napi foglalatosságuk végzésére. A jámbor tehének megnyugtatta és biztosítva a láb- és szájfájás járványa ellen, szentelt víztől megújított lelkesedéssel legeltek az eső után újuló gyepon. A vallásos czeremonia után egy kis körmenet volt a falu utcáin énekszóval, s azután az egyház gondnokának vendégszeretetéből egy hordóska pálinka mellett elkezdődött a nemzeti élvezet s tartott addig, míg mind elévlezték a pálinkát, magokat pedig a papjok mindenható tudománya előtt a barna földig lealázták. Ime, a pásztor és a nyáj; ime egy szomorú példa, mikor vak vezet a világtalant.

— **Köszönetnyilvánítás.** A kézdívasárhelyi községi fiu- és leányiskola kitűnő tanulói között kiosztott jutalomkönyvekre adakoztak. 1. A t. k.-vásárhelyi takarékpénztár 5 frtot; 2. A t. jótékony nőegylet 5 frtot. 3. A t. k. segítő takarékpénztár 3 frtot. 4. T. Szőcs József polgármester ur 2 frtot. 5. Török Bálint ur 2 frtot. 6. T. Köllönte László ur 2 frtot. 7. T. Császár József ur 2 frtot. 8. T. id. Jancsó Mózes ur 3 frtot. 9. T. Ambrus Albert ur 1 frtot. 10. Tiszt. Kovács István (isk. sz. eln.) ur 1 frtot. 11. T. Köllönte Mózes ur 1 frtot. 12. T. Várady Miklós ur 1 frtot. 13. T. Kovács Dániel (pénztáros) ur 1 frtot. 14. T. Barabás Károly ur 1 frtot. 15. T. Benkő Gyula ur 1 frtot. 16. T. ifj. Jakab István ur 1 frtot. 17. T. Dr. Pethő József ur 1 frtot. 18. T. Novák Sándor ur 1 frtot. Midőn a nemes szívű adakozóknak adományait nyilvánosan nyugtatványozzuk, egyszersmind a nevelésügy érdekében hozott áldozataikért meleg köszönetet nyilvánítani kedves kötelességünknek ismerjük. K.-Vásárhelytf. 1885. július 2. Az iskolaszék.

— **Megdöböntő szerencsétlenség** történt közelebből Brassó megyében a Bácsfaluból Derestyére vezető hidon. A vonat érkezése volt jelezve, s ennek következtében a vasúti sorompót elzárták. Egy szegény asszony ezt nem látva, neki hajtott a hidnak kocsiával, ölében kis gyermekkel. A ló a lebocsátott sorompótól megijedve, megbokrosodott, hátra rántotta a kocsi, mely — minthogy a hid régen karfák nélkül áll, lezuhan a Tömös medrébe. Legelőször a gyermek esett le, utána a ló épen a szegény gyermekre, a ki rögtön szörnyet halt; utána az asszony a kocsiával, a ki szintén oly sérüléseket kapott, hogy néhány óra múlva hasonlóképen kiszívenedett. Az egész szerencsétlenségnek okozója, mint a „Brassó” tudósítója írja, csak a karfák hiánya volt.

— **Amerikai villásreggeli.** A mult hó 12-iki new-yorki lapokban olvassuk a következőket: Ötszáz, a legjobb new-yorki társaságból való lion jött össze e hó elsején a Gabe Case vendéglőben, hogy annak a klubnak nyolczvankilenczedik évfordulóját megünnepeljék, melyet Hoboken Turtle Club néven ismernek, és melynek több koronás fő volt tagja. A banket fénye leirhatatlan volt, mert a mikor 500 milliomos ember összeül ebédelni, több mint valószínű, hogy az ebédlő-terembe levarázsolják a paradicsomot. Följegyzésre méltó, hogy az 500 jó házból való ur oly rendkívüli arányokban evett és ivott, hogy Homes híres vacsoráinak hősei kis Miskák hozzájuk képest. Galamb-klubnak hívják az egyesületet, (mert

turtle galambot jelent) és így természetes, hogy az ünnepi banket menüje is ezzel az ártatlan állattal kezdődött. A jelen és a jövő nemzedék ámulására följegyezzük, hogy egy Sam Everett nevű lion 44 adag galambot fogyasztott és 45 pohár pezsgőt ivott hozzá; Fowles kapitány beérte 40 adag galambpecsenyével és csak 38 pohár sört ivott hozzá; A. J. Lazerny 38 ugyanily pecsenyét evett és 36 pohár sört és 40 pohár pezsgőt ivott hozzá. Mindez mesésnek tetszik, de szó szerint igaz, mert (vagy talán daczára annak, hogy) valamennyi new-yorki lap közli.

KÖZGAZDASÁG.

Miként javíthatnak a tanítók maguk, közsegük s ezáltal hazájuk sorsán?

Ha hivatásunknak híven meg akarunk felelni: az iskolában való tanításon kívül igen sok feladatot kell betöltenünk. Különben oly tanító, ki a nép jóllétét szíven hordja, nem tehernek, hanem kötelességnek tartja a nemzet előhaladásában szolgálatot tenni.

Haladás és sorsjavítás szempontjából sok eszköz áll rendelkezésünkre, melyet nemcsak a magunk, de népünk érdekében is fel kell használnunk.

Nekünk tanítóknak — különösen falun — a mezei gazdálkodást vagy az állattenyésztést okvetlenül fel kell karolnunk.

Okszerű kezelés mellett a házi állatoknak tán minden fajja jövedelmezőbb, mint a gabonatermelés.

S azért is kell a mezei gazdálkodásba vágó dolgot választanunk mellékes foglalkozásul, mivel falu helyeken, hol mi lakunk, a lakosság zöme csakis ezzel foglalkozik.

Bármely ágát válasszuk tehát a gazdálkodásnak, ha azt a kor követelményeinek megfelelő szakavatottsággal kezeljük, valamenynyire a saját sorsunkon is segítünk.

E tekintetben bátorodom Sporzon Pál magyaróvári gazd. akadémiai volt igazgató tanárnak „Az okszerű gazdálkodás rendszere, vagy: mezőgazdasági üzeman” című könyvére felhívni a figyelmet, melyben a gazdaság megalapítása, felszerelése, rendezése és kezelése körüli teendők vannak leírva. E könyv az ország összes gazdasági iskoláiban el van fogadva s mint nélkülözhetlent ajánlják.

Szerény értekezésemmel néhány jól jövedelmező állat tartását ohajtom javaslatba hozni, a mennyiben ezeket kevés praxisom után ajánlhatom.

Ezek közé tartozik a juhtenyésztés, mely jövedelmezőség tekintetében, okszerű kezelés mellett, a házi állatok más fajainak fölötte áll, mit saját tapasztalataim után — ha alkalmatlan vagy unalmas nem leszek — be is bizonyítok.

En 1881. okt. havában fizetésemnek az azelőtti két évben megtakarított részéből 40 drb juhot vásároltam 200 frttal.

Ezek közül a következő év április haváig 4 drb elesett, a megmaradt 36 drbból pedig 35 megbárányozott.

Ekkor meg is kezdődött a jövedelem. A 35 drb bárányért kaptam 87 frt 50 krt, 35 veder turóért szintén annyit, 35 kupa ordáért 10 frt 50 krt s a 4 drb elesett juhnak a bőréből 4 frt 30 krt. Így az összes bevétel volt egy év alatt, azaz 1882. október haváig, 200 frt 30 kr, ide nem számítva a harminczhat drb juh gyapját, melyet a kitelettetésért adtam; kiadás volt ezenkívül a tavaszi és őszi bér, azaz: őrségi díj 144 kupa törökbuza és 1 frt 44 kr készpénz; a törökbuza értéke 9 frt volt s így az összes kiadás 10 frt 44 krt tett. Ezt levonva a 200 frt 30 krtból, maradt tiszta haszonul 189 frt 86 kr. Tehát a kiadott 200 frt egy év alatt kamatozott 189 frt 86 krt. Ilyenformán 100 frt nem 6 vagy 8 százalékot, hanem 94 frt 93 krt, tehát 5 frt 7 kr hiányával 100 százalékot kamatozik.

Ime, egy követésre méltó példa azon t. kollégáimra nézve, kik falun, tehát oly helyeken laknak, hol a sok legelő az állatok csekély száma miatt éveken át kihasználatlanul marad. Így javítva lenne sorsunkon s egyszersmind eljárásunk követésre méltó példa gyanánt áll a község lakói előtt is.

